

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2012. május 24.

BELÜGYI RENDÉSZETI ISMERETEK

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**NEMZETI ERŐFORRÁS
MINISZTERIUM**

Általános tudnivalók

A szaktanár csak a megoldási útmutatóban megfogalmazott válaszelemeket fogadhatja el. Az ettől eltérés elfogadhatóságára a részletes megoldási útmutatóban utalás található. Az itt feltüntetett pontozási előírásokat is pontosan be kell tartani!

A tanuló egyes feladatra kapott pontszámát a feladatok alatt található – a maximális pontszámot feltüntető melletti – téglalapba kell írni. Kérjük, a szaktanár ügyeljen a részpontszámok pontos összeadására!

I. Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok javítása, értékelése

A feladatok értékelése a következő szempontok alapján történik

- Rossz vagy hiányzó válasz esetén 0 pontot kell adni.
- Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani, az összes elem megjelölése esetén a válaszra 0 pontot kell adni.
- A kiváló megoldások esetében sem lehet a megjelölt maximális pontnál többet adni.
- Minden olyan megoldás elfogadható, amely tartalmilag megegyezik a javítási útmutatóban szereplő válasszal, ezért ezeknél a feladatoknál a megoldásokat „/” jellel választottuk el.

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. Elérhető pontszám

6 pont

A rendvédelem meghatározott állami szervek által végzett állami tevékenység, amely a közrend és a közbiztonság fenntartására, megzavarásának megelőzésére, a közvetlenül zavaró magatartás megszakítására, megakadályozására és a megzavart közrend helyreállítására irányul.

- Az **államhatár őrzése** – a rendőrség megelőzi, felderíti, megszakítja az államhatár jogellenes átlépését.
- Az **államhatáron áthaladó személy- és gépjármű forgalom és szállítmányok ellenőrzése**- végzi a határátléptetést és biztosítja a határátkelőhelyek rendjét.
- **Elhárítja az államhatár rendje ellen irányuló erőszakos cselekményeket**-intézkedéseket tesz az államhatár rendjét közvetlenül veszélyeztető konfliktushelyzet és tömeges méretű migráció kezelésére.

Megjegyzés:

a helyes és részletes definíció 3 pont, míg a határrendészeti feladatok helyes kifejtése 1-1 pont.

2. Elérhető pontszám

2 pont

- 1949. évi XX. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmányáról/ Magyarország Alaptörvénye
- 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről

Megjegyzés:

további elfogadható válasz például:

62/2007. (XII.23.) IRM rendelet a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról

1995.évi CVII. törvény a Büntetés-végrehajtás Szervezetéről

1996. évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról

1999. évi LXXIV. törvény a katasztrófavédelemről

1996. évi XXXVII. törvény a polgári védelemről

stb.

3. Elérhető pontszám

3 pont

fegyház

börtön

fogház

Megjegyzés: Csak a helyes válasz és a helyes sorrend fogadható el!

4. Elérhető pontszám

5 pont

A: 3 , B: 2 , C: 4 , D: 1 , E: 5,

5. Elérhető pontszám 4 pont

- a szocialista- kommunista / egypárti rendvédelmi modellt
- a rendőri szervezetek erősen/centralizált és militarizált szervezetek voltak
- szigorú/közvetlen párt- és állami ellenőrzés, működtetés
- hivatásos rendőrség mellett tevékenykedő önkéntes alakulatok létrehozása

Megjegyzés:

További elfogadható válaszok:

- *rendőri vezetők kiválasztásakor döntő szempont a politikai megbízhatóság / a világnézet meghatározó hangsúlya*
- *rendőrállamként funkcionáltak, jól szervezett apparátussal*

6. Elérhető pontszám 2 pont

- önkárosítás megakadályozására
- támadás megakadályozására

Megjegyzés:

További elfogadható válaszok:

- *szökés megakadályozására*
- *ellenszegülés megtörésére*

7. Elérhető pontszám 4 pont

1. Több személy kezének ; fel kell oldani
2. Kezek előre – hátrabilincselése; fizikai erőfölényben
3. lábak egymáshoz; önmagában és/vagy másban
4. tárgyhoz; más személy

Csak akkor adható pont, ha a kérdéseknél mindkét válaszelem helyes.

8. Elérhető pontszám 2 pont

- láthatóan terhes nővel; gyermekkorúval

9. Elérhető pontszám 4 pont

- gondatlanságból
- tevékenységéről
- elkövetéskor
- bűncselekményt

10. Elérhető pontszám 4 pont

Meghatározás	Igaz	Hamis
A tanúkihallgatás során azt a személyt is ki lehet hallgatni, aki hallomásból jutott információk birtokába.	X	
A terhelt nem köteles igazat mondani, de a vallomástételt nem tagadhatja meg.		X
Tárgyi bizonyítási eszköz minden olyan dolog, mely a bizonyítandó tény bizonyítására alkalmas.	X	
A helyszíni szemle előtt a terheltnek nyilatkoznia kell, hogy miként követte el a cselekményt.		X

11. Elérhető pontszám

5 pont

	<i>nyomképző fajtája szerint</i>	<i>nyomhordozón való ábrázolódás szerint</i>	<i>nyomkeletkezés mechanizmusa szerint</i>
1.	emberi testrész nyoma, lábbeli nyom		
2.	emberi testrész nyoma, ujjnyom	felületi, réteg lerakódási nyom	
3.		réteg lerakódási és egyben réteg leválási nyom/ térfogati nyom – mindkét megoldás elfogadható	
4.	eszköznyom		

12. Elérhető pontszám

5 pont

Szükség szerint a szemlebizottság vezetője intézkedik a nyomon üldözés bevezetéséről.	4 / 3
A bizottságvezető irányításával a szemlebizottság megvizsgálja a szemle tárgyát, dokumentálja az ott látottakat.	3 / 4
A bizottságvezető az indulást megelőzően tájékozódik a helyszín és az esemény jellegéről, a szemle tárgyáról, ennek megfelelően gondoskodik a bizottság összetételéről.	1
A szemlét követően annak tárgyát a szemlebizottság vezetője átadja a jogosultnak és a helyszínről bevonul.	5
A bizottságvezető meghallgatja a helyszínbiztosító rendőr jelentését, kikérdezi a visszatartott tanúkat.	2

Megjegyzés:

A feladat első és második sora a helyes megoldás szempontjából felcserélhető, a válasz ebben a sorrendben is elfogadható.

13. Elérhető pontszám

6 pont

Polgári Védelem
Rendőrség

Minden olyan válasz elfogadható, amely az egyéni ruházati- és védőfelszerelés körébe vonható! Például:

védősisak
bevetési ruha
védőkesztyű
arcvédő kármzsa
saválló ruha
védőcsizma
stb.

C. a katasztrófhelyzet gyors és szakszerű elhárítása

14. Elérhető pontszám	3 pont
-----------------------	--------

- a megyében a szándékos testi sértések esetében 597-ről 541-re csökkent a regisztrált cselekmények száma;
- a nagyvárosban a garázdaságok száma 194-ről 174-re csökkent;
- a nagyvárosban 196-ról 182-re csökkent a szándékos testi sértések száma.

Megjegyzés:

Bármely más megfogalmazás és sorrend elfogadható, amelyek helyesen tartalmazzák az egymáshoz tartozó adatpárokat (hely, bűncselekmény megnevezése, mértéke).

Amennyiben hibás a bűncselekmények megnevezése, valamint a hozzájuk tartozó adatpár, nem adható pont!

15. Elérhető pontszám	3 pont
-----------------------	--------

- munkanélküliség
- marginalizálódás
- elszegényedés

16. Elérhető pontszám	2 pont
-----------------------	--------

- c) gépkocsi feltörés, e) zseblopás

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

A SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK JAVÍTÁSA, ÉRTÉKELÉSE

A javítás megkönnyítése érdekében a megoldásban vastagítással emeltük ki azokat a fogalmakat, melyeket a válasz kidolgozása során mindenképpen elvárunk a vizsgázótól, mert azok a tartalmi kifejtés és a szaknyelv alkalmazása szempontjából is lényegesek.

Aláhúzással jelöltük azokat a szövegrészeket, melyek a megadott rész kérdések és szempontok összefüggéseit fogalmazzák meg.

A szöveges feladatok értékelése

A szöveges, kifejtendő feladatokra 80 pont adható, amit úgy kell vizsgaponttá alakítani, hogy a II. részre adott pontszámot kettővel kell osztani. Ha az osztás törtszámot eredményez, akkor felfelé kell kerekíteni.

A feladatok értékelése a következő szempontok alapján történik

- helyes feladatmegoldás,
- szaknyelv alkalmazása,
- logikus felépítés,
- megszerkesztettség, nyelvhelyesség.

1. A helyes feladatmegoldás értékelése

A helyes feladatmegoldás során a vizsgázónak minden feltett kérdésre válaszolnia kell minden megadott szempont figyelembevételével. A megadott szempontok között maga állíthat fel logikai sorrendet. Az értékelés során elsősorban tehát azt kell figyelembe venni, hogy a válasz milyen mértékben és mélységben tárja fel a problémát. Nem lehet szervesen különválasztani a logikus felépítéstől, hiszen fontos, hogy az egyes kérdések közötti logikai kapcsolatot is felismerje a tanuló. Ha a vizsgázó válaszában a javítási útmutatóban meg nem jelenített összefüggésre mutat rá, és az a feladat megoldás szempontjából értékelhető, arra is adható pont. Az értékelés során az alábbi tartalmi jegyekre kell koncentrálni:

- A rész kérdések illetve szempontok kifejtése tartalmazza a szükséges szakkifejezésekkel a válasz valamennyi lényeges elemét;
- Az egyes rész kérdések és szempontok közötti kapcsolatot megteremtve, a problémamegoldás során felismeri, és megválaszolja a fontos összefüggéseket;
- A tartalmi kifejtés során az egyes rész kérdéseket a megadott szempontok szerint a szükséges mélységben fejti ki.

Amennyiben a feladatmegoldás értékelése 0 pont, akkor a feladat összértékelése is 0 pont kell, hogy legyen. A feladatmegoldás értékelése az alábbiak szerint történik.

Rövidebb kifejtést igénylő feladat	Komplex feladatok
9–10 pont akkor adható, ha a vizsgázó valamennyi rész kérdésre a szükséges mértékben válaszolt, válaszában kapcsolatot teremt az egyes rész kérdések között. A válaszában minden lényeges tanult szakkifejezést helyesen alkalmazza.	14–16 pont akkor adható, ha a vizsgázó valamennyi rész kérdésre a megadott szempontoknak megfelelően a szükséges mértékben válaszolt. Válaszában kapcsolatot teremt az egyes rész kérdések között. A válaszában minden lényeges tanult szakkifejezést helyesen alkalmazza.

6–8 pont akkor adható, ha a vizsgázó a részkérdések legalább felére a szükséges mértékben jól válaszolt, válaszában kapcsolatot teremt az egyes részkérdések között. A válaszban minden lényeges tanult szakkifejezést helyesen alkalmazza.	9–13 pont akkor adható, ha a vizsgázó valamennyi részkérdésre válaszol a megadott szempontok többségének érintésével. A válaszban minden lényeges tanult szakkifejezést helyesen alkalmazza.
3–5 pont akkor adható, ha legalább egy részkérdést teljes egészében kidolgozott, a többi kidolgozását megkezdte, és a válaszban vannak a fentieknek megfelelő értékelhető elemek.	5–8 pont akkor adható, ha a részkérdések, és a megadott szempontok legalább felét túlnyomó részt kidolgozta, a többi kidolgozását megkezdte, és a válaszban vannak a fentieknek megfelelő értékelhető elemek.
1–2 pont akkor adható, ha legalább egy részkérdést megválaszolt, vagy több kidolgozását is megkezdte, de a teljes, a kívánalmaknak megfelelő kifejtésig nem jutott el.	1–4 pont akkor adható, ha legalább egy részkérdést megválaszolt a hozzá kapcsolódó szempontok szerint, de a teljes, a kívánalmaknak megfelelő kifejtésig nem jutott el.
0 pont akkor adható, ha a vizsgázó egyáltalán nem válaszol a kérdésekre, illetve a válaszban nincsen értékelhető elem.	0 pont akkor adható, ha a vizsgázó egyáltalán nem válaszol a kérdésekre, illetve a válaszban nincsen értékelhető elem.

2. A szaknyelv alkalmazásának értékelése

A szaknyelv alkalmazása során figyelemmel kell lenni arra, hogy a vizsgázó a feladatok mindegyikében a már tanult ismereteiről ad számot, mely elképzelhetetlen a szakkifejezések pontos és odaillő használata nélkül. Fontos, hogy a javítási, értékelési útmutatóban megvastagítással kiemelt szakkifejezések a válaszban szerepeljenek. Az összesítés szempontjából az erre az értékelési szempontra adott 0 pont nem jelent összesített 0 pontot is egyben.

Rövidebb kifejtést igénylő feladat	Komplex feladatok
3–4 pont akkor adható, ha a vizsgázó a probléma megoldása során valamennyi lényeges szakkifejezést pontosan írja le, és helyesen alkalmazza. Következtetéseiben a hosszas kifejtést a helyesen alkalmazott szakkifejezésekkel pótolja.	6–8 pont akkor adható, ha a vizsgázó a probléma megoldása során valamennyi lényeges szakkifejezést pontosan írja le, és helyesen alkalmazza. Következtetéseiben a hosszas kifejtést a helyesen alkalmazott szakkifejezésekkel pótolja.
1–2 pont akkor adható, ha a probléma megoldása során a szakkifejezéseket csak kisebb mértékben alkalmazza, esetleg nem a pontos megnevezést használja, de az általa használt megnevezés utal a helyes kifejezésre.	3–5 pont akkor adható, ha a probléma megoldása során a szakkifejezéseket csak kisebb mértékben alkalmazza, esetleg nem a pontos megnevezést használja, de az általa használt megnevezés utal a helyes kifejezésre vagy azokat körülírja. 1–2 pont akkor adható, ha legalább néhány olyan fontos szakkifejezést tartalmaz a válasz, mely a feladat megoldása szempontjából lényeges.
0 pont akkor adható, ha a vizsgázó egyáltalán nem használ szakkifejezéseket még körülírással sem.	0 pont akkor adható, ha a vizsgázó egyáltalán nem használ szakkifejezéseket még körülírással sem.

3. A logikus felépítés értékelése

Mindkét feladattípus értékelése azonos módon történik, az e szempontra adott 0 pont nem jelenti azt, hogy az egész feladatmegoldás is 0 pontot ér.

3–4 pont akkor adható, ha a vizsgázó a probléma kifejtése során az egyes részkérdések közötti logikai kapcsolatot felismeri, és válaszában a szükséges mértékben levezeti. Emellett a megoldás során témátartó, a forrásokat logikus rendszerben alkalmazza.

1–2 pont akkor adható, ha a részkérdések kifejtése során válaszában eltér a megadott kérdések logikai sorrendjétől, de az egyes részkérdések között nem teremt logikai kapcsolatot, de az egyes válaszelemek között van felfedezhető logikai összefüggés.

0 pont akkor adható, ha a válasz csupán szavakból álló vázlat, így logikai összefüggésekre egyáltalán nem lehet következtetni.

4. A megszerkesztettség, nyelvhelyesség értékelése

Mindkét feladattípus értékelése azonos módon történik, a nyelvhelyesség szempontjából lényeges a szabatos, tagolt, igényes fogalmazás, valamint a szöveg megszerkesztettsége is, ugyanakkor a 0 pont ebben az esetben sem jelenti az egész feladat 0 pontos értékelését.

2 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló tagolt és szerkesztett szöveg.

1 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló szöveg.

0 pont akkor adható, ha a válasz csupán szavakból álló vázlat, így logikai összefüggésekre egyáltalán nem lehet következtetni.

Az általunk javasolt megoldásokban:

- vastagon szedett betűvel jelöltük a kötelező tartalmi elemeket, melyeknek meg kell jelenniük a megoldásban,
- aláhúzással jelöltük azokat a szakkifejezéseket, amelyeknek szerepelni kell a maximálisra értékelt megoldásban.

A megadott megoldási szempontoknak megfelelően minden megoldási javaslatot külön bekezdésben szerepeltettünk. Ez azonban nem jelent a feladat teljes megoldása során logikai sorrendet, az ettől való eltérés lehetséges.

A javaslattól eltérő, de az értékelési útmutatónak egyéb szempontból megfelelő tartalmi vagy logikai felépítésű válaszok is elfogadhatók!

17. Elérhető pontszám

20 pont

Az országos rendőrfőkapitány által 2007-ben kiadott **Rendőri Hivatás Etikai Kódexéből** származó idézet olyan **alapszabályokat, elvárásokat** tartalmaz, amelyek a rendőri hivatás, a különleges közszolgálati tevékenység végzése során a jogszabályok által kötelezően előírt jogi normák mellett, azokon felül kell, hogy érvényesüljenek. Egyfajta erkölcsi irányítúként működve **iránymutatást ad a szolgálat során és a szolgálaton kívül követendő viselkedési**

formákról, elvárt és tanúsítandó magatartásokról. A Kódex segítséget nyújt abban, hogy mind a vezetők, mind pedig a beosztottak tevékenységük során helyesen járjanak el, döntéseik a jog és az elfogadott közösségi erkölcs szabályain nyugodjanak. **Felismerhetővé teszi a hivatásos szolgálattal nem összeegyeztethető, kifogásolható magatartásokat.**

A rendőr tevékenységét az Alaptörvény, a Rendőrségi törvény és más jogszabályok rendelkezéseinek megfelelően, nem utolsósorban esküjében foglaltak szerint végzi. E jogszabályok a köz szolgálatának sajátosságai szerint és önkéntes hozzájárulás alapján, bizonyos esetekben korlátozhatják a rendőr állampolgári jogait. A jogi parancson túl korlátozást jelent a **magasabb szintű erkölcsi normák** teljesítése, melynek hátterében a Kódex jelenik meg. Példaként említhető a véleménynyilvánítás szabadsága, a szabad mozgás, a tartózkodási hely szabad megválasztása, de az egyesülési, vagy gyülekezés szabadságához fűződő jog is. Bizonyos jogosítványok érvényesülésének korlátját a függelmi viszonyokból eredő sajátosságok adják. Az Alaptörvény kiemelten védett jogként nevesíti az **emberi jogokat**, valamint **emberi méltóságot** ugyanakkor a **hátrányos megkülönböztetés** minden megnyilvánulását tilalmazza.

A **Kódex 4. pontja** különös rendőri feladatként nevesíti ezen alkotmányos értékek védelmét, példálózó jelleggel felsorolja azokat a lehetséges formákat, amelyek a megkülönböztetés alapjai lehetnek.

A **Kódex 2. pontjában** foglalt magatartás a hivatali visszaélés vagy vesztegetés bűncselekményére utal. A **4. pont** a személyiségi jogok védelméről szól, annak megsértése büntető vagy polgári jogi felelősséget keletkeztet. A **13. pont** kifejezetten nevesíti a szándékos vagy gondatlan bűncselekmény elkövetését, ugyanakkor különösen is nevesíti a kábítószerfogyasztást.

A Kódex 3. pontja a köz szolgálatával össze nem férő erőszakos magatartásokra is utal, melyek az igazságszolgáltatás tisztasága elleni bűncselekmények körébe sorolható tényállások megvalósulását vetik fel. Ilyen lehet a bántalmazás hivatalos eljárásban vagy – súlyosabb esetben – a kényszervallatás büntette.

18. Elérhető pontszám

30 pont

A feladat értékelésekor a „Komplex feladatok” számára meghatározott útmutatót kell figyelembe venni!

A rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, illetve tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során meg kell állapítani. Szintén az intézkedés célját képezi az intézkedés alá vont személy céltudatos elszámoltatása, vagy a valamely okból gyanússá vált személyek kiszűrése. Az igazoltatás további rendőri intézkedésnek is alapját képezheti, ezért a személyi adatok megállapítása a későbbi rendészeti-, szabálysértési vagy büntetőeljáráshoz elengedhetetlenül szükséges.

Az igazoltatáskor is a rendőri intézkedésekkel szemben megfogalmazott általános alapelvek érvényesülnek. Kizárólag **szükség esetén** és a jogszabályban meghatározott feltételek megléte esetén és az ott meghatározott módon, **jogszerűen**, a személyazonosság megállapítása céljából kezdeményezhető az intézkedés. A Szolgálati Szabályzat leírja az igazoltatás **szakszerű** végrehajtásának szabályait, így például a határozottságot, kulturáltságot, de ide sorolhatjuk a szükséges taktikák és technikák ajánlásait. Az igazoltatás során – az Alkotmány rendelkezéseinek megfelelően – korra, nemre, fajra, nyelvre, vallásra, nemzeti vagy társadalmi származásra, illetve más helyzetre különbséget tenni nem szabad. Ez megfelel az **objektivitás** követelményének, a részrehajlás nélküli intézkedésnek. Az igazoltatás akkor **eredményes**, ha a célját, tehát a személyazonosságot sikerült megállapítani. Az elvek érvényesülésének alapvető feltétele a **biztonságos végrehajtás**, amelynek célja a veszélyeztetettség vagy a károkozás lehetőségének elkerülése mind a rendőr, mind mások személyében vagy dolgaiban.

Az igazoltatás során a személyazonosság megállapításához olyan okmány fogadható el, mely tartalmazza **a név, a születési hely, a születési idő, az édesanya születési neve és további adatok** – így például lakcím – megállapítható. Erre a célra a **személy igazolvány**, vagy más, **fényképpel ellátott, a személyazonosság igazolására alkalmas más okmány, például útlevel, vezetői engedély** fogadható el. Az okmányokat a hatóság félrevezetésének, vagy más jogsértés érdekében gyakran hamisítják. Ennek leggyakoribb módszerei a fényképcsere, lapcsere, a bejegyzett adatok tartalmának megváltoztatása – hozzáírás, törlés, felülírás -, de előfordul más személyi okmányának felhasználása is. Szintén **bűncselekményt valósít meg** az a személy, aki már eleve olyan okmányt kíván felhasználni személyazonosságának

igazolására, melyet nem az arra feljogosított hatóság készített, vagy állított ki. Ekkor az okmány **hamis**.

A személyazonosság igazolására **más személy igazolása** is elfogadható, ha az intézkedés alá vont személy nem rendelkezik alkalmas okmánnyal.

Az igazoltatás megkezdésekor a rendőr napszaknak megfelelően **köszön** és **felszólítja** az intézkedés alá vont **személyt személyazonosságának igazolására**, aki köteles ennek eleget tenni. A személyi igazolványban azonosítani kell a fényképet a személy fizikális megjelenésével. Az okmány alapos vizsgálata után a bejegyzett és bemondott adatok valódiságát **viszsa-kérdezéssel** vagy adatnyilvántartó útján ellenőrizni kell.

Az igazoltatásnak a **törvényben meghatározott** valamely feladatkörhöz kell igazodnia. Személyi szabadságot **korlátozó intézkedéseket megelőzően** vagy kényszerítő eszköz alkalmazásánál indokolt a végrehajtása. **Szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetése miatt történő feljelentéseknél szintén szükséges** alkalmazni. A gyanús, szokatlan viselkedés szintén megalapozza az intézkedés kezdeményezését, azonban az **oknak igazolhatónak kell lennie**.

Az igazoltatás, így a személyazonosság megállapításának törvény által biztosított lehetősége nemcsak a **Rendőrséget**, de a **Vám- és Pénzügyőrség/NAV**, a **Büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos állományú tagjait** illeti meg, hanem bizonyos esetekben a Magyar Honvédség egyes egységei vagy más közigazgatási tevékenységet ellátó szerv, például a Munkaügyi Felügyelet eljáró tagjai is jogosultak (lehet még: pl. FBŐ, közterület-felügyelő).

19. Elérhető pontszám

30 pont

A feladat értékelésekor a „Komplex feladatok” számára meghatározott útmutatót kell figyelembe venni!

Az állam feladata, hogy jogsérelem esetén polgárai jogait helyesen gyakorolva, érdekeiket törvényes úton érvényesíthessék, sérelmeiket bírósági úton orvosolják. **A bíróságok kizárólagos joga az ítékezés. A büntetőeljárásban a büntetőbíróság dönt a vádlott bűnösségéről.**

Mindaddig, amíg a bíróság jogerős ítéletet nem hoz, senki nem tekinthető bűnösnek. Ez az **ártatlanság vélelme**, amely mindenkit megillető jog. Szintén az eljárás egésze során érvényesülő elv az anyanyelv használata, a védelemhez fűződő jog, valamint a nyilvános tárgyalás is.

A bíróság **dönt a vádlott bűnösségéről**, és büntetést vagy intézkedést alkalmaz, illetve felmenti a terheltet, ha bűnössége nem bizonyított.

A büntetőeljárásban **első fokon a helyi vagy megyei bíróságok**, **másodfokon a megyei bíróságok**, illetve az **ítélőtáblák**, végső fórumként a **Legfelsőbb Bíróság jár el**. A döntések elleni **jogorvoslat esetén a helyi bíróság ítélete ellen a megyei bíróság**, míg ezen bíróság ítélete elleni fellebbezés során szinte minden esetben az Ítéltáblák járnak el. Az Ítéltáblák által hozott ítéletek ellen – amennyiben a jogszabály megengedi – fellebbezni a Legfelsőbb Bírósághoz lehet.

Az ügyész az állam nevében és képviseletében eljáró közvádló. Az eljárás minden szakaszában figyelembe kell vennie a terheltet terhelő és mentő, valamint büntetőjogi felelősséget súlyosbító és enyhítő körülményeket.

Az ügyész joga, hogy nyomozás lefolytatásával a nyomozó hatóságot megbízza. Ennek során nyomozási **cselekmények elvégzésére** vagy a nyomozás **befejezésére utasíthatja** a nyomozó hatóságot. A nyomozási cselekményeknél **jelen lehet, az iratokba betekinthez**. A nyomozás felügyeleti jogkörében eljárva a nyomozó hatóság határozata elleni **panaszt kivizsgálja, a határozatokat megváltoztathatja, hatályon kívül helyezheti**. Indokolt esetben az eljárást magához vonhatja.

Az ügyész **ellenőrzi a büntetőeljárás során elrendelt, a személyes szabadság elvonásával vagy korlátozásával járó kényszerintézkedések törvényes végrehajtását**. Jogszabályban meghatározott esetekben az ügyész kizárólagosan végzi a nyomozási teendőket, például a bíró, ügyész, a rendőrség hivatásos állományú tagja ellen elkövetett vesztegetés, vagy a sérelmükre elkövetett hivatalos személy elleni erőszak eseteiben.

Az ügyész hatásköre és illetékessége általában a működési területén eljáró bíróság hatásköréhez és illetékességéhez igazodik.

A védő feladata a **terhelt védelemhez való jogának** kiteljesítése, fokozott **érvényesítése**.

A védő a **terhelt érdekében**, de önálló jogállással rendelkezik. Ennek során a terhelt érdekében minden rendelkezésre álló **törvényes védekezési eszközt és módot fel kell használnia**. Kötelessége, hogy a terheltet mentő, felelősségét enyhítő minden körülményt, bizonyítékot feltárjon, és a jogairól, a védekezés törvényes eszközeiről tájékoztassa. A terhelt érdekében a védő akkor is köteles eljárni, ha a terhelt egyébként nem kíván védekezni.

A védő az eljárásban a **terhelt vagy más személy meghatalmazása alapján** vesz részt. **Kirendelés alapján** akkor járhat el, ha közreműködése az eljárásban a törvény értelmében kötelező. Ezekben az esetekben az **eljáró hatóság kötelessége** a védő kirendelése, ennek költségeit az állam viseli. Ilyen eset például, ha a terheltet fogva tartják, ha a magyar nyelvet nem ismeri vagy, ha fiatalkorú.

A védő az ügyben **tájékozódhat, adatokat szerezhet be**, és a terheltet megillető **jogokat gyakorolja**, kivéve, amelyek kizárólag őt illetik meg. Az eljárás bármely szakaszában mind **írásban, mind szóban ellenőrzés nélkül érintkezhet védencével**. A nyomozási cselekmények döntő többségén részt vehet, amelyek helyéről és idejéről a nyomozó hatóságnak megfelelő időben értesítenie kell. A büntetőeljárás során észrevételeket tehet, kérdések feltevését indítványozhatja.